

Ned i litteraturen

Et undervisningsforløb af
Lisa Gardum Andersen

CARLSEN *Ekstra*

carlsensekstra.dk

Her skal du læse og arbejde med billednovellen *Så god som ny* af Kristina Aamand og Solveig Agerbak.

FØR DU LÆSER, skal du arbejde med bogens for- og bagside. Du kommer både til at beskæftige dig med illustrationerne, titlen og bagsideteksten. Derefter skal du opholde dig ved forsatsbladene, og du skal også lave nogle meddigtningsovelser ved blandt at skrive nogle små tekster. Dit forlæringsarbejde skal du gemme, fordi du skal vende tilbage til det, når du har læst bogen.

MENS DU LÆSER, skal du notere, når du støder på nogle af billednovellens kendetegn. Du skal også notere, når der er noget, du undrer dig over, og du skal opholde dig ved nogle særlige steder i bogen, der kan hjælpe dig i dit analyse- og fortolkningsarbejde.

EFTER DU HAR LÆST, skal du bruge dit arbejde fra før og mens du læste til at stille skarpt på for eksempel billednovellens tema, komposition, karakterer og sammenhængen mellem teksten og illustrationerne.

Til allersidst er der forskellige arbejdsmodeller, alt efter om du og din klasse har arbejdet med ét eller flere af værkerne.

Carlsens billednoveller – ind i genren

Billednovellen er et format, der kombinerer novellen og den moderne billedbog. Derfor kender du måske allerede nogle af genretrækkene. Når du skal arbejde med en billednovelle skal du bruge billednovellens særlige kendetegn i din analyse og fortolkning af værkerne.

Du kan blive klogere på kendetegnene i det ark, du får af din lærer.

Hvad skal du lære?

I forløbet skal du lære at

- analysere og fortolke en billednovelle og kende genrens særlige træk
- en fortælling både udspiller sig på tekst- og billedsiden
- en fortælling kan begynde allerede inden, du har åbnet bogen
- beskæftige dig med billednovellers tematikker
- finde og fortolke symbolske lag og stemninger

Rigtig god fornøjelse!

Før du åbner bogen, skal du arbejde med omslaget og med titlen.

Se på forsidebilledet og skriv alt det ned, I ser på billedet

- Hvordan har pigen på billedet det? Hvordan kan I se det?
- Se på pigens påklædning. Hvad fortæller den om hende?
- Hvilken symbolsk betydning kan det have, at hun står helt på kanten?
- Hvilke andre elementer ser I på forsiden? Hvordan fremstår de levende? Hvilken symbolsk betydning kan det have, at de gør det?
- Hvordan er størrelsesforholdet mellem pigen og de andre elementer? Hvilken virkning har det, og kan det have en symbolsk betydning?
- Hvilke farver bliver brugt på billedet? Hvad kan farverne symbolisere, og hvilken stemning skaber det?

Se på billedet på bagsiden, skriv ned, hvad I ser på billedet

- Hvordan er farverne? Hvilken stemning skaber de?
- Hvad forestiller billedet? Se på alle detaljerne. Hvilken symbolik kan der ligge deri?
- Hvordan hænger motivet og stemningen på bagsidebilledet sammen med forsidebilledet?

Læs den øverste bagsidetekst

- Hvad tror I, Maryam lyver om?
- Hvad vil det sige, at ”en mand kan mærke, om man er brugt”? Passer det?
- Hvorfor tror I, at Maryams moster siger det?
- Hvordan hænger teksten sammen med billederne på for- og bagsiden?

Tal om titlen

- Synes I, at ordene SÅ GOD SOM NY klinger positivt eller negativt? Hvorfor?
- Hvordan hænger titlen sammen med for- og bagsidebilledet og teksten på bagsiden? Er der en modsætning? Er der ligheder?
- Hvad tror I, billednovellen handler om?

Åbn nu bogen og undersøg forsatsbladene

- Hvad ser I på billedet?
- Hvilken virkning har det, at billedet er zoomet helt ind?
- I hvilken retning kigger blikket på billedet? Hvilken virkning har det?
- Hvorfor tror I, at illustrator Solveig Agerbak har valgt at fremstille pigen sådan på forsatsbladene? Hvilken stemning og virkning har det i forhold til fremstillingen af pigen på forsidebilledet?

Læsegruppen

- Gå sammen med et andet læsemakkerpar, så I danner en læsegruppe. Del jeres arbejde med hinanden. Er I enige i jeres oplevelser af symboler, stemning og farver? Er I enige eller uenige i, hvad Maryams møster siger? Har I samme forventninger til bogens handling?

MENS DU LÆSER

Makkerpar

I skal nu sammen læse hele billednovellen uden pause. I kan skiftes til at læse højt. Sørg for også at se på illustrationerne i mens.

Bagefter skal I læse hele bogen igen og opholde jer ved hvert enkelt opslag, for at analysere både tekst- og billedsiden.

Undervejs skal I bruge **LÆSEGUIDEN** for at fokusere på billednovellens genretæk. Her skal I notere tekstnære eksempler på, hvordan *Så god som ny* for eksempel indeholder symboler. I skal også notere, hvad billednovellens elementer gør for jeres oplevelse af fortællingen.

Derudover skal I have særligt fokus på **personerne**, **kompositionen**, **tematikken** og **symbolerne** i både tekst- og billedside. Herunder er der nogle spørgsmål til nogle udvalgte opslag, der kan hjælpe jer til at stille skarpt på disse elementer.

Opslag 1

Læs teksten

- Hvilket indtryk får I af C. Knastberg?
- Hvorfor tror I ikke, at kirugens fornavn nævnes? Hvilken betydning har det for jeres oplevelse af hende?
- Hvorfor græd Maryam?
- Hvilken virkning har det, at teksten er skrevet i nutid? Når I læser videre i billednovellen, skal I lægge mærke til og notere, når sproget skifter til datid.

Se på illustrationen

- Hvilket indtryk får I af pigen, der er afbildet på højre side?
- Hvilken symbolsk betydning kan det have, at billedet er sløret?

- Hvordan hænger illustrationen sammen med det, der står i teksten?
- Læg mærke til hånden i højre hjørne af opslaget. Hvad kan den symbolisere? Og kan den have flere betydninger eller symbolske ledetråde?

Opslag 3

Læs teksten

- Hvad får I at vide om, hvordan Maryam er?
- Hvad får I at vide om, hvilket miljø hun kommer fra?
- Er jeres indtryk af Knastberg det samme som tidligere? Hvordan opfører hun sig overfor Maryam?

Se på illustrationen

- Hvordan kan illustrationen fortælle jer noget om, hvordan Maryam har det?
- Fødderne er placeret midt i billedet. Hvorfor mon?
- Hvad gør perspektivet for jeres oplevelse af illustrationen? Kan det underbygge, hvordan Maryam har det?
- Hvilken virkning har øjnene i højre side? Hvor kigger de hen? Hvilken symbolsk betydning kan det have?

Opslag 4

Læs teksten

- Hvorfor tror I, at forfatter Kristina Aamand har valgt at beskrive Maryams besøg hos kirugen så detaljeret? Hvilken betydning har det for jeres oplevelse af begivenheden?
- Hvad synes I om, at det aldrig er faldet Maryam ind at kigge sig selv mellem benene? Hvad fortæller det om hende? Hvorfor ved hun ikke noget om, hvordan hun ser ud det sted?
- Maryam føler sig som en "kold kylling". Hvad kan dette sproglige billede betyde?

Se på illustrationen

- Hvordan udvider den og fortæller mere, end I kan læse på tekstsiden?
- Hvad kan den sorte sky over kyllingens hoved symbolisere?
- Hvad er afbildet inde i spejlet? Hvad kan dette have af symbolsk betydning? Har det nogen sammenhæng med noget af det, der sker senere i fortællingen? Hvordan?

Opslag 9

Læs teksten

- Hvad får I at vide om, hvordan Maryam har forandret sig?
- Hvad er grunden til, at Maryam blev, som hun blev?
- Hvad mener hun med ”konsekvens er det, der sker, når man gør, hvad man har lyst til, ikke hvad der forventes”?
- Hvad får I at vide om Maryams millø?
- *“Hun havde fingrene frie til at fiske en vaniljekrans fra fadet, for sønnen sad ikke længere på skødet af hende hele tiden”*. Kan denne sætning betyde andet end det, der konkret står? Hvad? Tror I, det er tilfældigt, at netop vaniljekransen bliver nævnt flere gange i billednovellen?
- På næste opslag står der: *“Føj for en skam, sagde mors veninde med munden fuld af kage”*. Hvad kan dette betyde symbolsk? Hvad siger det om morens veninde?

Se på illustrationen

- Hvad forestiller det?
- Hvorfor fylder vaniljekransen næsten hele billedet?
- Hvilken symbolsk betydning kan tungen i billedet have?
- Hvilke undertoner har illustrationen?
- Hvordan hænger illustrationen sammen med det, der står i teksten? Hvordan er den modsætningsfuld? Hvordan udvider den jeres forståelse af indholdet i fortællingen?

Opslag 11

Læs teksten

- *“Jeg lyver”*, står der på fjerde linje. Hvad lyver Maryam om, udover det med Pelle?
- Hvordan beskriver hun Pelle?
- Hvad siger beskrivelsen af ham om hende?
- Hvorfor sammenligner hun ham med en planet? Hvilken symbolsk betydning har det?

Se på illustrationen

- På venstre side ses et udsnit af et øje, der er zoomet ind på, og en masse planeter, der hvirvler omkring. Hvilken symbolik kan der ligge i det? Hvordan hænger det sammen med det, der står i teksten?
- Hvordan tolker I, at personen i billedet nærmest falder ind i øjet med løftede ben? Hvorfor kan man ikke se personens hoved og ansigt?
- Hvordan udvider illustrationen det, som står i teksten? Hvilken symbolsk ledetråd får I til billednovellens videre handling?

Opslag 14

Læs teksten

- Hvad får I at vide om det miljø, som Maryam kommer fra?
- Hvad er “Perker-paranoia”?
- “Vi svævede lykkelige rundt i vore helt eget solsystem”, hvilken symbolsk betydning har dette? Hvad menes der?

Se på illustrationen

- Hvorfor har træet ører og øjne? Hvordan hænger det sammen med det, der står i teksten?
- Hvad kan de to svaner symbolisere? Hvorfor er den ene sort og den anden hvid? Hvorfor befinder de sig i noget, der ligner et sort hul? Hvad kan det symbolisere? Hvad kan den sorte sky symbolisere?
- Bemærk hunden i højre hjørne. Hvilket udtryk har den? Hvor kigger den hen? Hvad tror I, at hunden symboliserer?

Opslag 19

Læs teksten

- “Har alle ikke ret til at vide...?”, spørger Maryam. Hvad synes I?
- Hvorfor kommer Maryam nu i tanker om, hvem Knastberg minder om?
- Hvordan beskrives tv-værtinden? Hvordan kan hun minde Maryam om Knastberg?
- Er jeres oplevelse af Knastberg anderledes i denne del af billednovellen, end den var i den første del?
- Hvorfor tager Knastberg ikke dankort?

Se på illustrationen

- Hvilken sammenhæng har illustrationen med det, der står i teksten?
- Hvordan fremstilles Knastberg?
- Fliserne i baggrunden er sorte i modsætning til tidligere opslag. Hvorfor har de skiftet farve - hvilken symbolik ligger der i det?
- Fliserne virke slørede med ikke-lige streger. Hvordan kan det være? Fra hvis synsvinkel ser I billedet? Hvordan hænger dette sammen med, hvordan Maryam har det på tekstsiden?

EFTER DU HAR LÆST

Læsegruppen

- I læsegruppen skal I dele det arbejde, I har lavet, mens I læste billednovellen. Er I kommet frem til det samme? Eller kan I sammen udvide jeres analyse?

Makkerpar

- I skal forberede et 10 minutters oplæg for klassen, hvor I analyserer og fortolker værket. Oplægget skal indeholde:
 - Jeres analyse af bogens omslag og titel. Brug arbejdet fra før I læste og finpuds det
 - Konkrete, tekstnære eksempler på, hvordan *Så god som ny* indeholder billednovellens genretræk
 - Symboler på tekst- og billedsiden
 - Fokus på kompositionen, herunder sammenhængen med fortællingens indhold, fortælletempo og sprog. (Se opgaven nedenfor og inddrag den under dette punkt i jeres oplæg)
 - Personbeskrivelser: Personernes karakteristika og udvikling
 - En beskrivelse af det miljø, som Maryam kommer fra
 - En diskuterende redegørelse for billednovellens tematik. Inddrag gerne fakta fra for eksempel aktuelle netavisartikler til at udvide og perspektivere dette punkt

Makkerpar

- For at stille skarpt på billednovellens komposition, skal I lave to tidslinjer:
 - Én, der i kronologisk rækkefølge beskriver begivenheden hos kirurgen. Skriv med jeres egne ord, hvad der sker og inddrag også citater fra teksten
 - Én, der i kronologisk rækkefølge beskriver alt det, som står i datid. Maryams barndom og ungdom – alt det, der sker frem til, at hun ligger på briksen hos Knastberg. Skriv med jeres egne ord, hvad der sker og inddrag også citater fra teksten
 - Overvej, hvad billednovellens komposition gør for jeres oplevelse af Maryams situation.

EKSTRA-OPGAVE

Alene

- Læs Kristina Aamands novelle *Frontkæmperen* som findes i novellesamlingen *Mellem os* og perspektiver den til *Så god som ny*.
- Hvilken tematik findes i de to noveller? Hvilke virkemidler bliver brugt i novellerne til at tydeliggøre det? Hvad kan billednovellen

genremæssigt i forhold til novellen uden billeder, og omvendt?

Hvordan er appellerer de to noveller hver især til jeres sanser?

- Er der passager i de to tekster, der minder om hinanden? Hvor?
- Vælg en passage fra *Frontkæmperen* og lav en illustration, der passer til. Lad dig inspirere af Solveig Agerbak i *Så god som ny*.